

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор
Державного закладу
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Андрій КРАСНОЖОН

« 04 » вересня 2024 року

ВИСНОВОК

про дисертацію здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» **Кольчак Валентина Андріївна** з теми «**Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад**».

Науковий керівник: доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор **В. Г. Тодорова**.

Витяг з протоколу № 3

засідання наукового семінару Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
імені К. Д. Ушинського»

від 04 вересня 2024 року

На засіданні були присутні: голова наукового семінару, завідувач кафедри гімнастики та спортивних єдиноборств, доктор педагогічних наук, професор **Б. Т. Долинський**; доктор наук з фізичного виховання та спорту,

професор В. Г. Тодорова; доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Н. А. Башавець; кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Є. В. Дразіна, кандидат педагогічних наук, доцент Г. В. Тітова; кандидат біологічних наук, доцент О. В. Бондаренко; кандидат філософських наук, доцент О. О. Погорелова; кандидат педагогічних наук, Н. Ф. Щекотіліна; кандидат наук з фізичного виховання і спорту Б. О. Буховець.

СЛУХАЛИ: Обговорення дисертації аспірантки кафедри гімнастики та спортивних єдиноборств Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» В. А. Кольчак з теми «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад».

ВИСТУПИЛИ:

Голова наукового семінару, доктор педагогічних наук, професор Б. Т. Долинський: пропоную присутнім заслухати доповідь здобувача наукового ступеня Кольчак Валентини Андріївни за матеріалами дослідження і висловити свою думку щодо представленої роботи.

Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 28 жовтня 2021 року).

В. А. Кольчак: Вельмишановна голова, члени наукового семінару, присутні гості! Вашій увазі пропонуються матеріали дисертаційного дослідження з теми «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад».

Актуальність теми зумовлена тим, що динамічний та збалансований розвиток регіонів є однією з найважливіших проблем подальшого впровадження ринкових відносин та суспільних перетворень в Україні. Ефективність реалізації Концепції державної регіональної політики залежить від розуміння суті та форм регіонального економічного розвитку, який представлено як органічне поєднання та взаємозв'язок функціонально-

просторових та галузево-регіональних блоків розвитку територій. За роки незалежності в країні не в повній мірі сформувалася регіональна політика як філософія функціонування внутрішнього ринку та відкритої економіки, яка б ґрунтувалась на концепції використання власних ресурсів розвитку території, створення фінансових засад самодостатності регіонів, стимулювання точок економічного зростання у регіонах та містах.

Сфера фізичної культури і спорту як соціоприродна система, виступає затребуваною галуззю життєдіяльності, що викликає необхідність формування відповідного апарату управління в цілісній системі взаємообумовлених суспільних відносин, а також являє відповідну політико-економічну державну структуру. Сфера фізичної культури і спорту розглядається як досить новий та перспективний сектор національної економіки в рамках вирішення Цілей сталого розвитку в умовах циркулярної економіки, що потребує певних змін, які є неоднозначними, досить протирічними та торкаються всіх елементів соціально-економічного механізму функціонування сфери фізичної культури і спорту.

Дослідження дії організаційного механізму та умов саморозвитку сфери фізичної культури і спорту в рамках циркулярної економіки вимагає розгляду конкретних напрямів та розробки технологій ефективного впливу на рівень розвитку сфери фізичної культури і спорту.

Особливої актуальності дослідження набуває в той час, коли війна для України, це не тільки поточні втрати людей та економіки, а також це довготривалі негативні наслідки та обмеження майбутнього розвитку на довгі роки.

У зв'язку з цим проблема запропонована нами концептуальна модель організаційно-управлінської технології розвитку фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області дозволить мінімізувати негативний вплив цих викликів на існування та розвиток сфери фізичної культури і спорту, регіону та держави привертає дедалі більшу увагу науковців, що обумовлює необхідність пошуку нових шляхів.

Мета дослідження – обґрунтування організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад (на прикладі Одеської області).

Завдання дослідження:

- 1) Узагальнити теоретичні засади проблем системи управління сферою фізичної культури і спорту в умовах децентралізації влади.
- 2) Охарактеризувати організацію регіонального управління фізичною культурою і спортом в контексті імплементації європейських принципів ефективного управління фізичною культурою і спортом.
- 3) Визначити чинники, що впливають на ефективність управління сферою фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, визначивши організаційні резерви.
- 4) Розробити концептуальну модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад Одеської області.

Об'єкт дослідження – управлінська діяльність органів регіонального управління фізичною культурою та спортом.

Предмет дослідження – організаційно-управлінські технології функціонування та розвитку сфери фізичної культури і спорту та рівні територіальних громад Одеської області.

Для вирішення поставленої мети і завдань дослідження використано комплекс взаємопов'язаних **методів**, серед яких: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел та нормативно-правових документів; методи інституційної теорії; соціологічні методи: анкетування, спостереження, метод експертних оцінок; системний аналіз; структурно-функціональний аналіз; організаційний аналіз; організаційний діагноз; організаційне моделювання; методи маркетингових досліджень; методи математичної статистики.

Специфіка сучасної системи державного управління сферою ФКіС характеризується обраним шляхом країни з децентралізації владних

повноважень та європейського вектору розвитку. Нами визначено, що державна політика у сфері спорту в країнах ЄС має такі напрямки: підтримка заходів, які допомагають розвинути інтерес у дітей і молоді до систематичних занять фізичною культурою і спортом; забезпечення умов доступності занять різними видами спортивної та оздоровчої діяльності; формування стійкої мотивації до потреби ведення здорового способу життя всіх вікових груп; забезпечення умов гендерної рівності в участі у фізкультурно-спортивних заходах; прийняття заходів активної боротьби з допінгом.

Виділяють такі форми державної підтримки спорту: прямі субсидії з державного бюджету; субсидії від державної гральної діяльності; прямі доходи в результаті ліцензування на надання гральних послуг; спеціальні податкові ставки; кредити з низькими процентними ставками; гарантії з більш низькими комісіями; державне фінансування обслуговування спортивних споруд; придбання громадських муніципальних об'єктів; оренда спортивних об'єктів державними структурами за низькими цінами; оплата за будівництво або реконструкцію спортивних споруд місцевої ради; рекламна діяльність; продаж та оренда земельних ділянок для спортивних об'єктів.

Відповідно до Глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року основними напрямками державної політики щодо формування нової якості життя є: розвиток системи охорони здоров'я та впровадження пріоритетів здорового способу життя, всебічний розвиток та підтримка спорту; пріоритетний розвиток спорту, курортно-рекреаційної та фізкультурно-профілактичної сфер з метою задоволення потреб населення країн у повноцінному відпочинку, оздоровленні, профілактиці захворювань, відновленні фізичних і духовних сил людини, зменшення соціально-економічної нерівності щодо доступу до зазначених ресурсів.

Нормативно-правова основа ресурсного забезпечення розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад включає переважно акти, що стосуються формування, розподілу та використання ресурсної бази місцевих бюджетів, а також базові документи у сфері місцевого

самоврядування, у тому числі й міжнародні, ратифіковані Верховною радою України: Конституція України, Європейська хартія місцевого самоврядування, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», Закон України «Про засади державної регіональної політики», Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Закон України «Про співробітництво територіальних громад», Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Стратегія розвитку фізичної культури і спорту до 2028 року, Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 року, Обласна комплексна програма розвитку фізичної культури і спорту в Одеській області на 2022-2024 роки, Міська цільова програма «Розвиток фізичної культури та спорту в м. Одесі на 2020-2023 роки», Програми розвитку територіальних громад різного типу.

Сутність проблем управління у сфері фізичної культури і спорту характеризується великою складністю, що пов'язане із реформуванням державної системи управління, нестабільністю економіки, демографічною кризою, дефіцитом бюджету, навантаженням на соціальну сферу, як наслідками повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Враховуючи той факт, що збройні конфлікти мають далекосяжні наслідки для громади, економіки та культури як регіону так і всієї держави, сфера фізичної культури і спорту виступає одним з найуразливіших сегментів. Відповідно, пріоритетами відновлення сфери ФКіС в регіональному контексті є:

- **соціальна інтеграція:** фізична культура і спорт виступають інструментом інтеграції спільноти, що особливо важливо після періоду конфлікту, коли громада потребує зв'язку та солідарності;
- **психологічна підтримка:** позитивним вплив занять фізкультурно-оздоровчою та спортивною діяльністю на подолання травм і стресу, отриманих в результаті конфлікту.

- **стимулювання економіки:** відновлення фізкультурно-спортивної інфраструктури громади сприятиме створенню нових робочих місць та залученню інвестицій;

- **просування позитивного іміджу:** спортивні успіхи сприятимуть формуванню позитивного іміджу України на міжнародній арені.

В результаті проведеного дослідження, нами встановлено, що розвиток фізичної культури і спорту в сільській та селищній територіальних громадах в умовах децентралізації влади на думку фахівців передбачає: формування ефективних моделей розвитку фізичної культури і спорту із залученням широкого кола стейкхолдерів, зокрема в частині кадрового забезпечення та визначення відповідних повноважень в ТОГ, з урахуванням їх соціально-економічного розвитку (86 %); розробку планів розвитку ТОГ із залученням громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості (84%); аналіз, збереження та розвиток спортивної інфраструктури в сільській місцевості (83%); аналіз питання надання міжнародної донорської допомоги в розвитку фізичної культури і спорту, із застосуванням проектного підходу (77%).

Достовірність результатів підтверджує ступінь узгодженості думок респондентів (W- 0,78). Ключовими кроками реалізації державної політики в сфері фізичної культури і спорту в Одеській області на період до 2027 року визначено: проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення; проведення більше 600 обласних спортивних змагань та забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських, міжнародних змаганнях з олімпійських та неолімпійських видів спорту.

До пріоритетних напрямів розвитку сфери фізичної культури і спорту відносяться: збереження існуючої мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл в районах області; збільшення кількості інструкторів з фізичної культури сільських і селищних рад; збереження та розвиток спортивної інфраструктури, особливо у сільській місцевості; збільшення кількості проведених спортивних заходів, зокрема в об'єднаних територіальних громадах.

Наші дослідження дозволили узагальнити показники розвитку фізкультурно-спортивних організацій в умовах конкретної територіальної громади: демографічні показники; туристично-рекреаційні показники; кількість мережі фізкультурно-спортивних організацій різних форм власності, а також кількість тих, хто займаються в них; динаміка спортивно-технічних показників вихованців спортивних шкіл та спортивних клубів; результати виступів спортсменів Всеукраїнських та міжнародних змаганнях; кількість спортсменів, підготовлених до складу збірних команд України; фінансове забезпечення діяльності фізкультурно-спортивних організацій; кадровий потенціал; організація фізкультурно-оздоровчої роботи у спортивних школах та спортивних школах, ступінь безбар'єрності доступу до фізкультурно-оздоровчих та спортивних послуг; створення умов для самостійних занять для різних верств населення; матеріально-технічне забезпечення.

Організаційний аналіз ресурсного забезпечення розвитку сфери фізичної культури і спорту в Одеській області дозволив виділити такі проблемні питання сфери фізичної культури та спорту:

- залишається недостатнім фінансування з місцевого бюджету порівняно з іншими областями України, спостерігається зменшення фінансування з фондів профспілкових комітетів, підприємств, установ, організацій та спонсорських і благодійних внесків;
- характерним є слабкий розвиток спортивної інфраструктури та незадовільний стан спортивних об'єктів в містах і районах області;
- кадрове забезпечення діяльності сфери (спостерігається перехід кваліфікованих спеціалістів до інших галузей);
- проблема залучення молоді до занять фізичною культурою і спортом гостро стоїть у сільській місцевості. Причинами є низький рівень забезпеченості спортивними об'єктами на селі, відсутність інвентаря і формування моди на здоровий спосіб життя;

- якість регіонального управління (39% територіальних громад Одеської області не мають у своїй структурі структурного підрозділу чи профільного фахівця).

Виходячи з вищезазначеного, ефективне функціонування сфери ФКіС на регіональному рівні потребує активного використання принципово нових норм, методів управління, які є адекватними до фізкультурно-спортивних організацій, як ринкових соціально-економічних структур. На наш погляд, основою концепції управління розвитком ФКіС на регіональному рівні (на рівні територіальних громад) повинна бути організаційно-управлінська технологія розвитку орієнтована на результат.

Проведений SWOT-аналіз вітчизняної моделі державного управління сферою фізичної культури і спорту на регіональному рівні показав, що фактор спадковості вітчизняної системи державного управління містить в собі ряд: переростання демократичних тенденцій в анархічні; відсутність національної єдності; втрата власної державності; стирання етнонаціональних особливостей в глобалізаційному процесі; посилення диспропорції в територіальному розвитку; втрата цілісності держави; зниження авторитету органів публічної влади, зумовлених зниженням їх ролі в вирішенні суспільнозначущих проблем; зростання корупції; зростання диспропорцій між прошарками населення; уповільнення процесів децентралізації; загроза переходу до диктатури; спроби калькування зарубіжного досвіду, без врахування національної традиції.

Однак, окрім загроз також наявний досвід відкриває і ряд перспективних можливостей, які при їх врахуванні та правильному використанні можуть дозволити успішно реалізувати потенціал, прихований у системі: створення розвиненої демократія, яка опирається на широкі кола правосвідомих громадян; розбудова інституту місцевого самоврядування на основі національної традиції, формування самодостатніх територіальних громад; розбудова національної держави, інститути якої опираються на вітчизняний досвід та відповідають світовим стандартам; вдалий процес децентралізації;

формування спроможних територіальних громад; вирішення соціальних проблем без залучення бюджетних коштів; збагачення заможного класу; укріплення апарату держави, його впливу на всі сфери суспільного життя; національна єдність; консолідація навколо національних лідерів; розбудова нової моделі державного управління, очолюваної українськими висококваліфікованими управлінцями.

Таким чином, забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади передбачає врегулювання нормативно-правового забезпечення на місцевому рівні, а саме: включення до статутів об'єднаних територіальних громад питання розвитку сфери фізичної культури і спорту та збереження і зміцнення здоров'я населення як пріоритетні напрями діяльності громад; затвердження програм розвитку фізичної культури та спорту і забезпечення їх фінансування; передбачення у штатному розписі апарату ради об'єднаної територіальної громади посади фахівця, відповідального за розвиток фізичної культури і спорту на території цієї громади; сприяння створенню та діяльності фізкультурно-спортивних клубів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл; здійснення заходів щодо розвитку і зміцнення спортивної інфраструктури об'єднаних територіальних громад, у тому числі за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Відповідно до кібернетичних поглядів на розвиток та функціонування територіальної громади (зокрема сфери фізичної культури і спорту в ній) як організованої системи, ці процеси розглядаються в умовах багатofакторного навколишнього середовища. Зовнішній вплив на об'єкт і процеси, що відбуваються в ній, можуть бути сприятливими, що зберігають її стійкість, а також негативними, руйнуючими об'єкт, що перешкоджають процесу розвитку. Системна організація фізкультурно-спортивних організацій територіальної громади та організаційне впорядкування забезпечують необхідне функціонування, тобто виконання основних розділів роботи. Різноманітні умови та фактори, за ступенем свого впливу на організовану

систему та здійснювані нею процеси, нами умовно поділені на об'єктивні (зовнішні) та суб'єктивні (внутрішні). Усі вони суттєво впливають на стан та продуктивність здійснюваної фізкультурно-спортивними організаціями діяльності.

З метою визначення ступеня впливу цих факторів на розвиток сфери фізичної культури і спорту, фахівцям фізкультурно-спортивних організацій Одеської області було запропоновано проранжувати (позначити рівень важливості) об'єктивних та суб'єктивних чинників. Проведений аналіз відповідей респондентів показав таку послідовність впливу суб'єктивних (внутрішньо-організаційних) факторів на ефективну діяльність фізкультурно-спортивних організацій (від 1 до 14 за зменшенням значущості) ($W = 0,81$): якість управління; ефективність прийнятих рішень; висока кваліфікація тренерсько-викладацького складу: поліпшення матеріального та морального стимулювання праці фахівців сфери фізичної культури і спорту; сприятлива атмосфера у колективі; педагогічний стаж тренерів та адміністративних працівників; наявність спеціальної вищої фізкультурної освіти тренерів; наявність власної спортивної бази; вік тренерсько-викладацького складу; раціональна організація робочого часу та часу відпочинку фахівців; впровадження інноваційних форм та методів організації та проведення навчально-тренувального процесу; наукова організація праці колективів фізкультурно-спортивних організацій; стиль керівництва у фізкультурно-спортивній організації; наявність стабільного складу.

Отримані дані пояснюються тим, що якість надання фізкультурно-спортивних послуг залежить насамперед від компетенції та рівня професіоналізму тренерсько-викладацького складу (чинники 3, 6, 7, 9). Далі діяльність внутрішнього середовища фізкультурно-спортивної організації залежить від стану їх матеріально-технічного забезпечення та атмосфери в колективі (фактори 4, 5), а також від професійно-виробничої характеристики керівника (фактори 1, 2, 13). Безумовно, важливою умовою здійснення процесу є соціальні умови та безпека (чинники 8, 10). Сучасна діяльність

фізкультурно-спортивної організації передбачає вагомий вплив зовнішніх умов. Враховуючи визначену респондентами пріоритетність впливу об'єктивних факторів, нами визначено наступну їхню ієрархію (згори донизу) ($W = 0,74$).

Об'єктивні фактори, що впливають на діяльність фізкультурно-спортивних організацій: політична та економічна стабільність у державі; досконала нормативно-правова основа діяльності фізкультурно-спортивних організацій; закріплені нормативи фінансування на одного займаючогося; престижність роботи у сфері фізичної культури і спорту; увага органів територіального управління до труднощів діяльності фізкультурно-спортивних організацій; стан здоров'я населення громади; рівень зарплат регіону; стабільність цін у країні; наявність галузевого органу управління фізичною культурою і спортом; оптимальна організаційна структура фізкультурно-спортивних організацій; поліпшення матеріально-технічного забезпечення; інформаційне забезпечення; пільги у сфері соціально-побутового обслуговування (для фахівців); кліматогеографічні умови.

Даний розподіл чинників респондентами обґрунтований тим, що об'єктивні фактори впливають прямо чи опосередковано. Чинники прямого впливу (2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 14) надають прямий негайний вплив на діяльність організації. Фактори 1, 7, 8, 12 мають непряму дію та вплив.

Теоретичне обґрунтування та практична реалізація напрямків удосконалення регіонального управління сферою фізичної культури і спорту дасть змогу підвищити ефективність управління цією сферою за рахунок запропонованого науково-обґрунтованого інструментарію управління державним, громадським та приватним секторами, а також фізкультурно-оздоровчим та спортивним освітнім середовищем, з урахуванням напрямків, підходів, принципів, методів, методик стратегічного розвитку сфери, що дозволить забезпечити сталий довгостроковий розвиток регіону. Вважаємо, що саме кроссекторальна співпраця, яка включає міжгалузеві ефективні інституції, ефективну політику, інноваційні рішення, використання

потужностей науки та технологій, дозволить прискорити вирішення означених проблем.

Організація економічного співробітництва та розвитку у своїх звітах наголошує на тому, що галузева відокремленість та фрагментація політики, потребує справедливої, стійкої та інклюзивної трансформації організаційних технологій розвитку регіонів та розширення можливостей громад.

На нашу думку, в ресурсному забезпеченні розвитку громад та окремих секторів економіки (сфери фізичної культури і спорту) чільне місце повинні посідати правила, орієнтовані на інноваційний розвиток. При визначенні поняття «організаційно-управлінські технології оптимізації управління розвитком сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад» ми орієнтуємось на такі компоненти: загальні цілі та завдання регіональних органів управління ФКіС в умовах децентралізації влади; загальні положення, пов'язані з теоретичним аналізом процесів внутрішнього управління; сутності поняття «регіон», «територіальна громада», «регіональне управління»; аналіз технологізації управління розвитком сфери ФКіС у конкретній структурній одиниці.

Інноваційний розвиток сфери фізичної культури і спорту на регіональному рівні має бути орієнтованим на управління змінами; збільшення потоку інформації, капітального бюджетування, контролю якості та стандартів управління; збалансування інтересів стейкхолдерів, залучення кризових менеджерів, використання стимулів та винагород, чітке розуміння завдань, зменшення напруги між керівництвом і працівниками; диверсифікацію напрямів розвитку місцевої економіки; громадське обговорення та узгодження з представниками бізнес-сектора; особливості місцевої та регіональної інноваційної інфраструктури та напрями її розвитку.

Комплексна технологія управління розвитком сфери фізичної культури і спорту на регіональному рівні характеризується: стратегічною спрямованістю; розгалуженим складом процедур; залежністю змісту управлінських процедур від фази розвитку сфери; охопленням декількох

функцій менеджменту; вимогами щодо високої компетентності персоналу для використання комплексної технології.

Узагальнюючи результати проведеного нами дослідження, запропоновано наступну організаційно-управлінську технологію оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад Одеської області. Її складові та зміст.

Нами також розроблено перспективний комплексний план заходів з оптимізації управління розвитком сфери фізичної культури і спорту в ТОГ Одеської області на 2025-2029 роки, в якому визначено зміст робіт, потреба в ресурсах, терміни та об'єкти впровадження, що є ефективним засобом впровадження запропонованої технології.

З метою встановлення очікуваної ефективності запропонованої технології та комплексного плану нами була проведена експертна оцінка.

Аналіз результатів експертної оцінки свідчить про достатньо високий прогностичний рівень ефективності запропонованої технології.

З метою подальшої оптимізації процесів розвитку сфери фізичної культури і спорту в Одеській області як складової стратегії розвитку України на довгострокову перспективу та реалізації заходів державної політики в сфері фізичної культури і спорту, Управлінням фізичної культури і спорту Одеської обласної військової адміністрації розпочато роботу, щодо обґрунтування та розробки механізмів створення й функціонування на базі Південноукраїнським національним педагогічним університетом імені К. Д. Ушинського Обласного науково-методичного центру стратегічного розвитку сфери фізичної культури і спорту Одеської області.

Діяльність Центру гіпотетично буде спрямована на інтеграцію дій державних органів управління фізичною культурою і спортом (обласного, міського та територіального рівнів), Ради директорів спортивних шкіл, представників Центрів олімпійської підготовки та училищ фізичної культури, професорсько-викладацького складу університету, представників громадськості та бізнесу щодо координації всієї системи відповідно до

наступних аспектів: організація сучасної системи підвищення кваліфікації адміністративних працівників та тренерів-викладачів; створення науково-методичної бази системи підготовки спортивних резервів; оптимізація менеджменту та маркетингової діяльності фізкультурно-спортивних організацій регіону; створення умов для соціально-економічного прогресу регіону засобами фізичної культури і спорту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретичних і науково-практичних засад вирішення проблеми розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад:

вперше сформовано концептуальну модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області, що розкриває сутнісну та змістову спрямованість дослідження;

вперше розроблено перспективний план реалізації організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області;

доповнено уявлення про зміст та структуру організаційного механізму регіонального управління фізичною культурою і спортом в напрямку оптимізації організаційної структури, за рахунок кроссекторальної співпраці стейкхолдерів щодо визначення пріоритетних напрямків розвитку територіальних громад на основі біорегіональної моделі;

удосконалено підхід до аналізу організаційних та нормативно-правових умов регіонального управління фізичною культурою і спортом;

подальшого розвитку набули наукові підходи до розробки інструментів ефективного управління фізичною культурою і спортом на рівні територіальних громад щодо чіткого розмежування та координації повноважень і компетенцій всіх учасників фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності як на рівні країни, так і на рівні регіонів та місцевого самоврядування.

Висновки дозволять не зачитувати, адже вони пролунали в ході доповіді.

Дякую за увагу.

Після доповіді було поставлено запитання.

1. Доктор педагогічних наук, професор Б.Т. Долинський:
Шановна Валентина Андріївна, Що Ви маєте на увазі під оптимізацією розвитку сфери фізичної культури і спорту?

В. А. Кольчак: Дякую за запитання.

Аналіз ступеня розробленості проблематики дослідження дозволяє стверджувати про недостатній обсяг досліджень та наукових праць, в яких розглядається проблема оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад з обґрунтуванням комплексу адекватних управлінських технологій. Оцінка інституційної спроможності державних та регіональних органів управління ФКіС ефективно виконувати поставлені цілі та забезпечувати результативність управлінської діяльності, можлива за умови використання сучасних теоретичних розробок та світової практики, а також розробки організаційно-методичного забезпечення використання сучасних управлінських технологій.

В теорії фізичної культури і спорту до теперішнього часу не визначено поняття «організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад». Уточнення цього поняття правильна його інтерпретація необхідні для цілеспрямованого пошуку шляхів вирішення глобальної проблеми ефективності управління. При визначенні цього поняття ми орієнтуємось на такі компоненти:

- загальні цілі та завдання регіональних органів управління ФКіС в умовах децентралізації влади;
- загальні положення, пов'язані з теоретичним аналізом процесів внутрішнього управління;
- сутності поняття «регіон», «територіальна громада», «регіональне управління»;
- аналіз технологізації управління розвитком сфери ФКіС у конкретній структурній одиниці.

2. **Кандидат біологічних наук, доцент О. В. Бондаренко:**
Валентина Андріївна, Як ви вважаєте, наскільки перспективним є розвиток клубної системи в територіальних громадах Одеської області?

В. А. Кольчак: Дякую за запитання.

Розвиток клубної системи є пріоритетним напрямом реформування системи підготовки спортивного резерву в Україні. Державна політика в цьому напрямі орієнтована на європейську модель розвитку спорту на основі зміни організаційно-правової структури системи спортивних шкіл на розгалужену мережу спортивних клубів. Ця робота поступово проводиться, однак, потребує від системи управління виважених кроків. А саме: оцінки ресурсного потенціалу конкретного регіону; розуміння щодо економічної спроможності розвитку клубної системи. Регіональна політика Одеського регіону щодо розгалуження мережі спортивних клубів здійснюється відповідно до програмно-цільового підходу до державного управління. Практичний досвід свідчить про суперечність між наявністю та зростанням суспільного значення спортивних клубів і відсутністю науково-методичного обґрунтування їх подальшого розвитку.

3. **Кандидат філософських наук, доцент О. О. Погорелова:** Виходячи з інформації в таблиці 1, за всіма показниками спостерігається їх зменшення. Поясніть, будь ласка, з чим це пов'язано?

В. А. Кольчак: Дякую за запитання.

З метою розкриття ресурсного потенціалу сфери фізичної культури і спорту в Одеській області нами представлено динаміку таких кількісних показників: кількість мережі фізкультурно-спортивних організацій різних форм власності, а також кількість тих, хто займаються в них; фінансове забезпечення діяльності фізкультурно-спортивних організацій; кадровий потенціал; організація фізкультурно-оздоровчої роботи у спортивних школах та спортивних клубах; матеріально-технічне забезпечення. Часовий період аналізу 2021-2023 роки характеризується рядом викликів та криз, які безпосередньо вплинули на зменшення основних показників функціонування

фізкультурно-спортивних організацій Одеської області. При цьому, злагоджена інституційна взаємодія стейкхолдерів, оптимальна політика розвитку дозволили зберегти лідируючі позиції регіону у всеукраїнському рейтингу (5 та 6 місце) на рівні з 2018 року, коли в Одеській області фактично розпочалася активна реалізація політики децентралізації влади.

4. Кандидат педагогічних наук, Н. Ф. Щекотіліна: Які оновлені ініціативи реалізуються Управлінням спільно з громадами та стейкхолдерами в ході виконання державної та регіональної політики управління сферою фізичної культури і спорту?

В. А. Кольчак: Дякую за запитання.

Протягом 2021 – 2023 років Управлінням, орієнтуючись на біорегіональну політику розвитку сфери фізичної культури і спорту, а саме використовуючи екологічний потенціал регіону, орієнтуючись на економіку, культуру, освіту, спортивні традиції та місцеві інституції робота проводиться за такими напрямками: розвиток адаптивного спорту (перші п'ять спортивних федерацій адаптували Правила змагань до потреб ветеранів війни та людей з інвалідністю. Це створює можливості розвитку адаптивного спорту та залучення до спортивних заходів визначеної категорії населення, що сприятиме їх відновленню та реінтеграції у суспільство); в Авангардівській територіальній громаді планується створення центру фізкультурно-спортивної реабілітації з можливістю проживання до 80 осіб. Наразі розроблено попередні пропозиції до проєкту та відповідні візуалізації. В рамках реалізації зазначеного проєкту є можливість впровадження та випробування нових засобів забезпечення безбар'єрності; в Одеській області реалізуються окремі заходи соціального проєкту «Активні парки – локації здорової України». Наразі в рамках соціального проєкту «Активні парки – локації здорової України» працює 81 координатор на 155 локаціях в громадах Одеської області; з метою підтримки та подальшого розвитку резервного спорту та спорту вищих досягнень за рахунок коштів обласного бюджету продовжується виплата щомісячної грошової допомоги кращим спортсменам

та тренерам Одеської області; продовжується проведення обласних спортивних ігор серед мешканців області та обласних спортивних ігор серед керівників територіальних громад, старост старостинських округів та інших керівників. В 2023 році в іграх взяло участь більше 4000 учасників з 65-67 громад області.

5. Кандидат наук з фізичного виховання і спорту Б. О. Буховець: В ході дослідження Вами використані такі методи як організаційний аналіз та організаційний діагноз. Поясніть доцільність використання цих методів.

В. А. Кольчак: Дякую за запитання.

Організаційний аналіз – це специфічний метод науки управління. Мета організаційного аналізу – систематизована обробка отриманих даних, її аналіз, виявлення на цій основі резервів в оптимізації регіонального управління сферою фізичної культури і спорту в територіальних об'єднаних громадах.

Організаційний діагноз є логічним продовженням організаційного аналізу. Організаційний діагноз полягав у теоретичному осмисленні матеріалів організаційного аналізу з позицій визначення характеру майбутньої раціоналізації ефективної діяльності територіальних об'єднаних громад щодо розвитку сфери фізичної культури і спорту, виявлення їх основних елементів, які потребують першочергового вдосконалення.

В обговоренні взяли участь:

Науковий керівник, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор В. Г. Тодорова: Шановні колеги! Аспірантка кафедри Валентина Андріївна обрала актуальну роботу сьогодення, а саме оптимізація розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах децентралізації влади, враховуючи виклики та кризи сьогодення.

Актуальність проблеми визначається недостатнім обсягом досліджень та наукових праць, в яких розглядається проблема оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад з обґрунтуванням комплексу адекватних управлінських технологій. З огляду на зазначене, Валентиною Андріївною було обрано актуальну тему дослідження. Валентина

Андріївна відзначається вмінням генерувати інноваційні та ефективні шляхи розв'язання проблеми оптимізації регіонального управління сферою фізичної культури і спорту, орієнтуючись на сталий розвиток. Це дозволило їй розробити організаційно-управлінську технологію оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, з урахуванням чинників розвитку країни на регіональному рівні, розробити та експертно перевірити запропоновані технологію та перспективного плану її реалізації, а також впровадити в діяльність Департаменту фізичної культури, спорту і туризму Одеської обласної військової адміністрації, діяльність Маяківської, Авангардівської, Балтської та Чорноморської територіальних громад Одеської області; в освітній процес здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Запорізького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Уважаю, що дисертаційне дослідження В. А. Кольчак «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад» вирізняється науковою новизною та практичною значущістю та може бути рекомендоване до захисту в спеціалізовану вчену раду зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Експерт, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Н. А. Башавець: Тема дисертаційної роботи Кольчак Валентини є актуальною, оскільки ефективність організації управління полягає в створенні науково обґрунтованих організаційних форм, методів, оптимальних технологій управління, закономірностей, сприятливих раціональних умов для досягнення поставлених завдань перед сферою фізичної культури і спорту на державному та регіональному рівнях. Розробка комплексної системи державного регулювання сфери ФКіС як складової стратегічного розвитку регіонів та територіальних громад залишається важливою актуальною науковою та

практичною проблемою сучасного розвитку соціально-економічного сектору України. Представлена до розгляду дисертаційна робота Кольчак В. А. спрямована на теоретичне та практичне вирішення викладених вище завдань.

1. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019–2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол №5); «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024–2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол № 7).

Роль авторки як співвиконавиці теми полягає у розробленні та науково-методичному обґрунтуванні комплексної моделі організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад (на прикладі Одеської області).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних методів дослідження. Отримані результати дослідження базуються на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечена значним обсягом дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів статистичного опрацювання матеріалів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

вперше сформовано концептуальну модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області, що розкриває сутнісну та змістову спрямованість дослідження;

вперше розроблено перспективний план реалізації організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області;

доповнено уявлення про зміст та структуру організаційного механізму регіонального управління фізичною культурою і спортом в напрямку оптимізації організаційної структури, за рахунок кроссекторальної співпраці стейкхолдерів щодо визначення пріоритетних напрямків розвитку територіальних громад на основі біорегіональної моделі;

удосконалено підхід до аналізу організаційних та нормативно-правових умов регіонального управління фізичною культурою і спортом;

подальшого розвитку набули наукові підходи до розробки інструментів ефективного управління фізичною культурою і спортом на рівні територіальних громад щодо чіткого розмежування та координації повноважень і компетенцій всіх учасників фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності як на рівні країни, так і на рівні регіонів та місцевого самоврядування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в теоретичному та емпіричному обґрунтуванні організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, з урахуванням чинників розвитку країни на регіональному рівні, розробці та експертній перевірці запропонованої технології та перспективного плану її реалізації; виявленні чинників та умов, які впливають на ефективність управління сферою фізичної культури і спорту на місцевому рівні.

Результати дослідження впроваджено в діяльність Департаменту фізичної культури, спорту і туризму Одеської обласної військової адміністрації, діяльність Маяківської, Авангардівської, Балтської та Чорноморської територіальних громад Одеської області; в освітній процес здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Запорізького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, з яких 5 статей – у спеціалізованих фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 4 праці апробаційного характеру.

Опубліковані праці повною мірою висвітлюють матеріали дисертаційної роботи.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертація складається з анотації, вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження і формулюються наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У першому розділі автором проведено теоретичний аналіз науково-методичної літератури, здійснено узагальнення та систематизацію даних з проблеми дослідження, а саме розглянуто: організаційно-методологічні основи дослідження системи державного регулювання фізичною культурою і

спортом на регіональному рівні; здійснено системний підхід до оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад.

У другому розділі конкретизовано використання сукупності методів дослідження, що орієнтовані на досягнення мети і вирішення завдань дослідження, представлена доцільність їх використання; розкрито специфіку організації дослідження та його етапи.

У третьому розділі висвітлено результати дослідження організаційних аспектів функціонування сфери фізичної культури і спорту в Одеській області в умовах децентралізації влади, а саме охарактеризовано організаційну структуру управління сферою фізичної культури і спорту; здійснено аналіз чинників, що впливають на функціонування та ефективність управління сферою фізичної культури і спорту; здійснено оцінку ефективності регіонального управління.

У четвертому розділі представлено структуру та зміст розробленої комплексної моделі організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад; результати експертної перевірки запропонованої технології та перспективного плану її реалізації.

У п'ятому розділі узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

Висновки роботи є логічним завершенням проведених автором досліджень, базуються на широкій інформаційній базі, що включає джерела наукового, нормативного і статистичного характеру. Результати розрахунків та висновки, зроблені на основі отриманих результатів, не викликають сумніву та становлять інтерес як для науки, так і для практики. Висновки до кожного розділу і дисертації в цілому відображають суть виконаних досліджень і тісно пов'язані з їх змістом.

Оцінюючи в цілому позитивно роботу Кольчак В. А. слід зауважити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі, які переважно носять дискусійний характер:

1. На наш погляд, розподіл чинників на суб'єктивні та об'єктивні є узагальненим та потребує подальшого вивчення?
2. Вважаємо доречним конкретизувати положення оцінку регіонального управління сферою фізичної культури і спорту.
3. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Загальний висновок. Вважаю, що дисертаційне дослідження Кольчак Валентини Андріївни на тему «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад» є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, відповідає чинним вимогам, що ставляться до дисертацій такого рівня і може бути рекомендоване до подання у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт.

Враховуючи зазначене вище, слід вказати на своєчасність і актуальність наукового дослідження Кольчак Валентини Андріївни.

Експерт, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спортивних ігор і менеджменту фізичної культури Тітова Г. В.:

Тема дисертаційної роботи Кольчак Валентини є актуальною, оскільки сучасні умови для України характеризуються докорінними реформами та трансформаціями, що передбачає вирішення проблеми нової концепції розвитку регіонів та їх структурних одиниць, як центрів соціально-економічної, політичної та культурної системи держави. Ґрунтуючись на стратегії змін зазнає і державна регіональна політика, яка орієнтована на підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання; розвиток

самоуправління регіонів на основі комплексних проєктів та програм; інноваційні технології та методи управління учасників регіональної політики; розвиток системи фізкультурно-спортивних послуг високої якості.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019–2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол № 5); «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024–2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол № 7).

Роль автора як співвиконавця теми полягає у розробленні та науково-методичному обґрунтуванні структури та змісту комплексної моделі оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність забезпечується адекватністю методів наукового дослідження; глибокому аналізу сучасних джерел (224 найменування), репрезентативною вибіркою респондентів та експертів. На ступінь обґрунтованості також вказує і організація дослідження, яка сприяла одержанню достовірних даних, та коректне застосування методів математичної статистики. Обґрунтованість отриманих результатів базується на вірному методичному підході, використанні сучасних інформативних методів дослідження, залученні відповідних методів математичної статистики та ретельному аналізі фактичного матеріалу з достатньою для вірогідних висновків кількістю спостережень.

Отже, вище наведене дозволяє вважати отримані наукові положення та висновки обґрунтованими та вірогідними.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що **вперше**: сформовано концептуальну модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області, що розкриває сутнісну та змістову спрямованість дослідження; розроблено перспективний план реалізації організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області;

доповнено уявлення про зміст та структуру організаційного механізму регіонального управління фізичною культурою і спортом в напрямку оптимізації організаційної структури, за рахунок кроссекторальної співпраці стейкхолдерів щодо визначення пріоритетних напрямків розвитку територіальних громад на основі біорегіональної моделі;

удосконалено підхід до аналізу організаційних та нормативно-правових умов регіонального управління фізичною культурою і спортом;

подальшого розвитку набули наукові підходи до розробки інструментів ефективного управління фізичною культурою і спортом на рівні територіальних громад щодо чіткого розмежування та координації повноважень і компетенцій всіх учасників фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності як на рівні країни, так і на рівні регіонів та місцевого самоврядування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в теоретичному та емпіричному обґрунтуванні організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, з урахуванням чинників розвитку країни на регіональному рівні, розробці та експертній перевірці запропонованої технології та перспективного плану її реалізації; виявленні чинників та умов, які впливають на ефективність управління сферою фізичної культури і спорту на місцевому рівні.

Результати дослідження впроваджено в діяльність Департаменту фізичної культури, спорту і туризму Одеської обласної військової

адміністрації, діяльність Маяківської, Авангардівської, Балтської та Чорноморської територіальних громад Одеської області; в освітній процес здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Запорізького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, з яких 5 статей – у спеціалізованих фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 4 праці апробаційного характеру. Опубліковані праці повною мірою висвітлюють матеріали дисертаційної роботи.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертація складається з анотації, вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження і формулюється наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У першому розділі автором проведено теоретичний аналіз науково-методичної літератури, здійснено узагальнення та систематизацію даних з проблеми дослідження.

У другому розділі представлено етапи наукового пошуку здобувача, а також методологічний апарат дослідження.

У третьому розділі висвітлено результати дослідження організаційних аспектів функціонування сфери фізичної культури і спорту в Одеській області в умовах децентралізації влади, а саме охарактеризовано організаційну

структуру управління сферою фізичної культури і спорту; здійснено аналіз чинників, що впливають на функціонування та ефективність управління сферою фізичної культури і спорту; здійснено оцінку ефективності регіонального управління.

У четвертому розділі представлено структуру та зміст розробленої комплексної моделі організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад; результати експертної перевірки запропонованої технології та перспективного плану її реалізації.

У п'ятому розділі узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

Важливим здобутком автора є розроблена комплексна модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, а також перспективний комплексний план заходів з оптимізації управління розвитком сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області на 2025-2029 роки.

Вище зазначене дає підстави для позитивної оцінки дисертації Валентини Андріївни, водночас, вважаємо доцільним висловити деякі запитання і пропозиції:

1. Як відбувався відбір територіальних громад, в яких проводилося дослідження, а також в діяльність яких запропоновані розроблені автором технологія та план?
2. Окремі положення висновків до розділів мають ознаки анотацій та констатації отриманих результатів.
3. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Загальний висновок. Вважаю, що дисертаційне дослідження Кольчак Валентини Андріївни на тему «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад» є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, відповідає чинним вимогам, що ставляться до дисертацій такого рівня і може бути рекомендоване до подання у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт.

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Є. В. Долгієр:

Управлінська та ресурсна самодостатність сфери фізичної культури і спорту – запорука її сталого розвитку. Організаційна діяльність органів місцевого самоврядування сфери фізичної культури і спорту щодо соціально-економічного розвитку громад має бути спрямована на досягнення оптимальної комбінації ресурсів та інструментів. Ресурсне забезпечення регіонального розвитку – система державних заходів, спрямованих на створення матеріальних, правових, інституційних умов перетворення елементів ресурсного простору в засоби досягнення цілей регіонального управління; сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів, спрямованих на підтримку і реалізацію заходів, передбачених за програмою соціально-економічного розвитку з урахуванням обмежень. Тому, можна беззаперечно вказувати на актуальність обраної теми.

Вважаю, що представлена дисертація є самостійним завершеним дослідженням, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, і з урахуванням виправлення зауважень і побажань може бути рекомендованою до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Кандидат біологічних наук, доцент О. В. Бондаренко:

Сталий соціально-економічний розвиток України передбачає урахування територіальних особливостей регіонів, безпосередньо сильних та слабких сторін функціонування їх соціально-економічних систем; вразливості, загроз та сприятливих тенденцій регіонів. Сфера фізичної культури і спорту позиціонується як відкрита, мобільна соціально-економічна система, яка впливає на підвищення стандартів життя людей за рахунок створення умов для формування фізичного і ментального здоров'я населення та підвищення іміджу України на світовій арені, що є фундаментом людиноцентричної моделі збалансованого розвитку країни. Безперечним є той факт, що забезпеченню інноваційного розвитку індустрії й інфраструктури спорту та системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності, сприятиме оптимізація регіонального управління сферою, що стає важливим науково-практичним завданням.

У дисертаційній роботі подано нове розв'язання науково-прикладного завдання оптимізації управління сферою фізичної культури і спорту на регіональному рівні.

Я доєднаюсь до думки колег щодо актуальності обраної теми дослідження. Разом із цим хочу наголосити на чіткій методологічній базі дослідження, використанні сучасних інформативних методів дослідження.

Вважаю, що представлена дисертація є самостійним завершеним дослідженням, відповідає вимогам, що ставляться до кандидатських дисертацій, і з урахуванням виправлення зауважень і побажань може бути рекомендованою до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Голова наукового семінару, доктор педагогічних наук, професор Б. Т. Долинський: Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними, відповідають меті та завданням роботи. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю та кількістю досліджень, використанням у роботі сучасних методів, які відповідають

вимогам наукової метрології, застосуванням адекватного завданням комплексу статистичної обробки даних. Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів меті і завданням роботи, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу. Це забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

З урахуванням вищезазначеного вважаю, що представлена дисертація є самостійним завершеним дослідженням, відповідає вимогам, що ставляться до кандидатських дисертацій, і з урахуванням виправлення зауважень і побажань може бути рекомендованою до попереднього розгляду і захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Учений секретар наукового семінару, І. А. Пільневич представила відомості щодо апробації основних положень дисертації, повноти опублікованих наукових результатів В. А. Кольчак та проект рішення висновку.

Основні положення викладено у 9 публікаціях автора, із них 5 – у фахових виданнях України, 4 – апробаційного характеру.

Особистий внесок здобувача. Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно. У друкованих працях, опублікованих у співавторстві, автору дисертації належать: [1] – участь у пошуку джерел інформації, проведенні досліджень, здійсненні обробки та інтерпретації результатів отриманих даних; [2] – належить формулювання ідеї, обґрунтування отриманих результатів; формулювання висновків; [3] – добір та аналіз даних, теоретичне узагальнення, обґрунтування отриманих результатів; формулювання висновків.

Відомості про повноту надрукованих наукових результатів автора:

Статті у фахових виданнях:

1. Кольчак В. А. Сучасний стан сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Університет Ушинського, OLYMPICUS*. 2023. № 1. С. 30-36.
2. Кольчак В. А. Організаційно-правові засади політичних стратегій у процесі державного управління сферою фізичної культури і спорту. *Університет Ушинського, OLYMPICUS*. 2023. № 2. С. 40-46.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Кольчак В. А. Сучасні досягнення спортивної медицини, фізичної реабілітації, фізичного виховання та валеології – 2022 / *XXI Ювілейна міжнародна науково-практична конференція, присвячена 90-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання та валеології ОНМедУ*. Одеса, 6-7 жовтня 2022 року / Матеріали конференції. – Одеса: ПОЛІГРАФ, 2022 – 112 с. (С. 83-85) ISBN 978-966-2326-72.
2. Кольчак В. А. Оптимізація регіонального управління сферою фізичної культури і спорту в контексті сталого розвитку. *Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XV Міжнародної конференції молодих вчених*, 29 червня 2023 року [Електронний ресурс]. – К., 2023. – 160 с. С. 21-23.
3. Кольчак В. А. Нормативно-правові засади реалізації державної політики в сфері фізичної культури і спорту в умовах децентралізації. *Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини: матеріали VI інтернет-конференції*. м. Одеса, 17-18 листопада 2022 р. – Одеса. : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. С. 98-100.
4. Кольчак В. А., Богуславська В. Ю. Технологія оптимізації управління розвитком сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області. *Сучасні методи та форми організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації: збірник матеріалів всеукраїнської*

науково-методичної конференції (28 червня 2024 р.). Одеса : Університет Ушинського, 2024. С. 6-9.

Опубліковані праці у співавторстві

1. Кольчак В. А., Тодорова В. Г., Ріслінг Р. С. Нормативно-правовий механізм розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіально-об'єднаних громадах. *Запорізький національний університет, Фізичне виховання та спорт*. 2022. № 3. С. 84-90. *Здобувачці належить участь у пошуку джерел інформації, проведенні досліджень, здійсненні обробки та інтерпретації результатів отриманих даних.*

2. Кольчак В. А. Тодорова В. Г., Погорелова О. О. Аналіз чинників ефективності управління сферою фізичної культури і спорту в територіальних громадах. *Університет Ушинського, OLYMPICUS*. 2024. № 1. С. 3-8. *Здобувачці належить формулювання ідеї, обґрунтування отриманих результатів; формулювання висновків.*

3. Кольчак В. А., Тодорова В. Г. Аналіз організаційних ресурсів розвитку сфери фізичної культури і спорту в Одеській області. *Olympicus*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». №3 (2023). С. 99-107. *Здобувачці належить добір та аналіз даних, теоретичне узагальнення, обґрунтування отриманих результатів; формулювання висновків.*

ВИСНОВОК

1. Вважати, що дисертація В. А. Кольчак з теми «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад» представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним дослідженням з актуальної проблеми, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

2. Затвердити висновок засідання наукового семінару Державного

закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» про дисертацію В. А. Кольчак з теми «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019–2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол № 5); «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024–2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол № 7).

2.2. Наукова новизна дослідження: **вперше** сформовано концептуальну модель організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області, що розкриває сутнісну та змістову спрямованість дослідження; розроблено перспективний план реалізації організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад в Одеській області; *доповнено уявлення* про зміст та структуру організаційного механізму регіонального управління фізичною культурою і спортом в напрямку оптимізації організаційної структури, за рахунок кроссекторальної співпраці стейкхолдерів щодо визначення пріоритетних напрямків розвитку територіальних громад на основі біорегіональної моделі; *удосконалено* підхід до аналізу організаційних та нормативно-правових умов регіонального управління фізичною культурою і спортом; *подальшого розвитку* набули наукові підходи до розробки інструментів ефективного управління фізичною культурою і спортом на рівні територіальних громад щодо чіткого розмежування та координації повноважень і компетенцій всіх учасників фізкультурно-оздоровчої та

спортивної діяльності як на рівні країни, так і на рівні регіонів та місцевого самоврядування..

2.3. Практичне значення полягає в теоретичному та емпіричному обґрунтуванні організаційно-управлінської технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах Одеської області, з урахуванням чинників розвитку країни на регіональному рівні, розробці та експертній перевірці запропонованої технології та перспективного плану її реалізації; виявленні чинників та умов, які впливають на ефективність управління сферою фізичної культури і спорту на місцевому рівні.

Результати дослідження впроваджено в діяльність Департаменту фізичної культури, спорту і туризму Одеської обласної військової адміністрації, діяльність Маяківської, Авангардівської, Балтської та Чорноморської територіальних громад Одеської області; в освітній процес здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Запорізького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, про що свідчать відповідні акти впровадження.

2.4. Достовірність результатів дослідження забезпечувалася методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних концептуальних положень; використанням апробованого діагностувального інструментарію; репрезентативністю масиву досліджуваних, експериментальною перевіркою гіпотези, висновків; використанням комплексу методів дослідження, що є адекватними меті і завданням дослідження; якісним і кількісним аналізом одержаних даних; статистичною обробкою результатів дослідження.

2.5. Основні результати дослідження викладено в 9 публікаціях автора, із них 5 – у фахових виданнях України, 4 – апробаційного характеру.

3. Ухвалили: з урахуванням виправлення висловлених зауважень, рекомендувати дисертаційну роботу Кольчак В. А. з теми «Організаційно-управлінські технології оптимізації розвитку сфери фізичної культури і спорту

на рівні територіальних громад» до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Результати голосування:

присутні 9,
«за» – 9,
«проти» – немає.

Висновок прийнято одностайно.

Голова
наукового семінару,
доктор педагогічних наук,
професор

Борис ДОЛИНСЬКИЙ

Секретар
наукового семінару

Інна ПІЛЬНЕВИЧ